

שיעורי
הלכה ישראל

בעזה שיי"ת

דיני
ממונות

המצויים

שיעור ל"ב | פרשת ויחי תשפ"ה

דיני שידוכים ושידוכנות [א]

הלכה
היינטיגע צייטן
באידיש

לא ללמוד בשעת התפילה וקריאת התורה

שידוכים ושידוכנות [א] - הלכה למעשה

מציאת שידוך לחבירו:

א. גבי מצות צדקה כתוב בפרשת ראה (דברים טו, ח) 'נתון נתן וכו' אשר יחסר לו, דורשת הגמרא (כתובות סז, ב), 'לו' זה אשה, כמ"ש 'ואעשה לו עזר כנגדו', רואים שעל ידי מציאת שידוך לבן או לבת ישראל מקיימים 'מצות צדקה'.

❖ כמו"כ מקיימים מצות 'והלכת בדרכיו', כי גם הקב"ה עוסק בזיווגים (עי' בראשית רבה סח, ד).

❖ מצות 'ועשית הישר והטוב' (דברים ו, יח).

❖ ומצות עשה של 'ואהבת לרעך כמוך'.

המהרי"ל היה שדכן:

ב. מובא במהרי"ל (מנהגים הל' חנוכה ס"א; היה רבם של כל בני אשכנז ואבי כל מנהגי אשכנז המובא ברמ"א בשו"ע), שהמהרי"ל היה שדכן והתפרנס מזה.

❖ מובא בשמו של הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, שאמר ש'שידכנות געלט' זה כשר'ע געלט יותר מכולם.

לעזור לשידוך:

ג. בכל הצעה לשידוך עבור חבירו, בכל דיבור טוב ומסירת ידיעה (אינפארמאציע) טובה על מעלות הבחור או הנערה, מקיימים מצות 'ועשית הישר והטוב', ומצות 'ואהבת לרעך כמוך'.

❖ והעושה חסד בדיבורו הרי זה יותר חשוב מצדקה בכספו, כדאיתא בגמ' (סוכה מט:): שגדול העושה גמילות חסדים בגופו, יותר מן הצדקה, וכתב 'עולם חסד יבנה'.

הגומר שידוך:

ד. כשגומר שידוך לאחר, נעשה בזה שליחו של השי"ת ('והלכת בדרכיו'), כי הקב"ה עוסק בזיווגים כדי לקיים מאמרו 'אעשה לו עזר כנגדו' (בראשית רבה סח, ד).

כמו"כ הרי הוא משמחו ע"י השידוך, ובזה עשה יותר מהמשקה לעני בצימאוננו, כמו שמובא בגמ' (כתובות קיא, ב) שאמר ר' יוחנן על הכתוב בפר' ויחי (בראשית מט) 'ולבן שיניים מחלב', טוב המלבין שיניים לחבירו (פרש"י), שמשמח חבירו ושיניו מתגלין ע"י ששוחק), ושמחת השידוך, יותר ממשקהו חלב (-מהמשקה חלב לחבירו שצמא לשתות).

מסירת דיבורים לא טובים:

ה. המוסר ידיעות שליליות ע"י 'שמשקר או מגזים', או שמדיבוריו גורם ל'רושם רע ולא נכון' על המדובר, הר שחוץ ממה שעובר על הלאו של 'לא תשא שמע שוא' – לשוה"ר (שמות כג) (חפץ חיים פתיחה א'), הוא עובר גם על:

- ❖ 'לא תלך רכיל בעמך' (ויקרא יט).
  - ❖ ועל הלאו של 'השמר בנגע צרעת' (שם).
  - ❖ ועל העשה של 'זכור אשר עשה ה' אלקיך למרים'.
  - ❖ ועל 'לפני עור לא תתן מכשול'.
- ועליו נאמר 'יכרת השם כל שפתי חלקות' (תהלים יב) (ח"ח).

דרישה וחקירה מצד ההורים:

ו. להורים מותר לכתחילה לדרוש בעצמם, או ע"י שליח, אודות אינפארמאציע וידיעות על בחור או נערה, אע"פ שיספרו בגנות המדובר (ח"ח כלל ד סי"א).

- ❖ אבל כדי שלא יכשל באיסור לשוה"ר כאשר ישאל ויבקש שימסרו גם דברים לא טובים, צריך להקדים ולהבהיר ששואל לתכלית שידוך, ואז מותר לנשאל לגלות הכל על מה שנשאל ממנו (ח"ח שם).

בקשת אינפארמאציע משונא:

ז. אסור לדרוש ולשאול אינפארמאציע אצל שונא או מקנא (אומפארגינער) למדובר, בין משום איסור 'מוציא שם רע', כי בוודאי ימסור דברים לא נכונים, או לכל הפחות דברים קצת מוגזמים לרעה.

- ❖ כמו"כ עובר ל"ת של 'לפני עור'.
- ❖ ועל לאו לשוה"ר שלא יבוא לתועלת, כיון ששיקר או הגזים (ח"ח שם), ואז אינו מועיל זה שביקש האינפארמאציע עבור שידוך.

החובה לכולם לספר חסרונות גדולים:

ח. חייב כל אחד ואחד היודע על בחור או נערה חסרון גדול, לגלות זאת להורי הצד השני, ככל שאכן מדובר בחסרון כזה שאילו היה יודעים מזה, לא היו מתרצים לשידוך כזה בשום אופן, ויש בזה משום הלאו של 'לא תעמוד על דם רעך' (ח"ח ציורים אות ה' ואות ו').

- ❖ עיין מש"כ הגרש"ק (בהקדמה לספר נדרי זריזין ח"ב), שהנמנע מלגלות דברים

כאלה, עווננו חמור יותר מהמספר לשוה"ר ללא תועלת (וע"ש שקילל אותם אלה שידעו ולא סיפרו החסרונות של החתן שהתארס לנכדתו).

חובת הרופא לספר על מחלת הבחור או הנערה:

ט. חובה לרופא לספר אודות מחלה ל"ע של הבחור או הנערה, במקרה שההורים אינם יודעים מזה.

וי"א שמותר לו רק לגלות שיש מחלה באופן כללי, בלי להגיד מה המחלה (בלי רשות) (הגר"ש"א ועוד פוסקים; ח"ח ציורים שם; דרשו מס' 15).

חסרון שחשוב להורים לבדם:

י. אפילו חסרון שאינו כ"כ גדול לכולם, אבל הוא חשוב עבור ההורים האלו – ואילו ידעו לא היו עושים השידוך בשום אופן, כגון:

- ❖ שמחפשים לבתם או לבנם דווקא אחד עם מידת עדינות (איידלקייט) באופן מיוחד.
- ❖ או שרוצים דווקא בן תורה אמיתי עבור בתם המצוינת, או כדי לתמוך בלומד תורה (וזוהי סיבה חשובה אפילו שבתם בעצם אינה מקפדת על כך).
- ❖ או שמקפיד דווקא על יחוס משלשלת צדיקים וגאונים.

על כל אלו צריך כל אחד להודיע, ובפרט שדכן אסור לו להציע דבר שיש בו אונאת הורים בכגון אלה (חו"מ ס"י רכ"ז) (וכל זה אפילו כשהדברים אינם חשובים לרוב בני אדם).

אין לגלות סתם ידיעות על חסרונות:

יא. אין צורך לגלות סתם ידיעות על מיני חסרונות שאינם גדולים כ"כ ואינם מעכבים כ"כ, אם לא נשאלים עליהם.

כאשר סומכים על דברי הנשאל:

יב. אם סומכים עליו, כגון שהוא שדכן או ידיד נאמן, צריך לגלות הכל בלי להסתיר דבר, וזהו מדין:

- ❖ 'לפני עור לא תתן מכשול' (ח"ח ציורים ס"ג).
- ❖ 'משגה עור בדרך'.

וצריך לגלות הכל מה שיודע, אפילו מה שלא נשאל עליהם (ח"ח דרשו ציורים ס"ד מס' 8, בא"מ, פתיחה ארוין סק"ב).

קרובים מותרים לגלות:

יג. מצד 'ומבשרך אל תתעלם', מותר לקרוב לספר אפילו דברים פחות חשובים, כשהוא יודע שאפשר שההורים מקפידים בזה, אפי' בלי להישאל (דרשו שם מס' 17; פוסקים שם).

חסרונות שהצדדים צריכים לגלות זה לזה:

יד. בחור ונערה או הורים העומדים לפני גמר שידוך, צריכים לגלות לצד השני כל החסרונות שבני אדם מתקשים לחיות עם זה, אפילו לא יהיו מתגרשים מפני זה, וכ"ז מדין 'מקח טעות' ומצד איסור 'אונאה' (ח"מ סי' רכ"ז; פ"ת קנ"ו).

❖ בשם הגרשז"א מובא, שאפשר לספר על כך גם ממש לפני גמר השידוך, כשכבר ידועים כל המעלות לשני הצדדים (דרשו שם סוף מס' 51).

אסור לגלות סיבת דחיית השידוך:

טו. אסור להורים לגלות לאף אחד הטעם והסיבה למה דחו או נמנעו משידוך מסוים, מדין איסור לשוה"ר, מוציא שם רע והיזק שידוכים לחבירו (ספר חסידים סי' קל"ט).

❖ אבל אם עדיין לא הוחלט לגמרי לדחות השידוך, מותר לגלות הסיבה לשדכן וכדומה, כי אפשר שיאיר עיניהם ויתקן הרושם שמעכב השידוך.

שינוי הגיל (Age):

טז. יש מתירים לשנות הגיל האמיתי בקצת שינוי, כשנה או שנתיים (עי' פוסקים בזה, ח"ח ציורים דרשו סוף מס' 12).

בחור או נערה עם מחלה ל"ע:

יז. כל חולי שדרך העולם להקפיד עליו, חובה על כל אחד לגלות זאת, ובפרט השדכן שמציע שידוך כזה כאשר ההורים לא יודעים מזה (משום 'מקח טעות', ואיסור 'אונאה', חו"מ סי' רכ"ז).

❖ כ"ש הבחור והנערה בין עצמם, צריכים לגלות זאת משום דין 'מקח טעות' ואיסור 'אונאה' (חו"מ שם; פ"ת קנ"ו; עי' ח"ח ציורים דרשו 31).

נטילת תרופות - לגלות:

יח. מדין 'מקח טעות' ואיסור 'אונאה', צריך לגלות שנוטל תרופות, ואפילו שאפשר לחיות עם זה (שם מס' 11).

מחלה במשפחה:

יט. אם אין מחלה במדובר או מדוברת אבל יש מחלה במשפחה, אין צורך לגלות, אא"כ נשאל בזה (שם).

מום חיצוני:

כ. מותר לספר מום חיצוני כמו שהוא, אבל לא יוסיף לספר עליו (שם ח"ח דרשו מס' 14).

מדות מושחתות ויר"ש מועטת:

כא. על מידות מושחתות מאוד או יראת שמים מועטת, צריך להודיע אפילו בלי שנשאל על זה (ח"ח שם).

דינים פון שידוכים און שדכנות

אנטראגן א שידוך:

עס איז א 'מצות עשה' פון 'גמילות חסד בגופו' צו אנטראגן א שידוך, נאך מער ווי געבן צדקה.

איבערגעבן אינפארמאציע:

מיט איבערגעבן ריכטיגע אינפארמאציע און צוהעלפן א שידוך, טוט מען די מצוה פון 'ועשית הישר והטוב', צדקה מיט 'דיבור', און מצות עשה פון 'ואהבת לרעך כמוך'.

איבערגעבן שלעכטע אינפארמאציע:

אויב געבט מען איבער נישט ריכטיגע אינפארמאציע, אפילו ווען מען זאגט עס נישט קלאר, נאר דורך די ווערטער באקומט די אנפרעגער א שלעכטע איינדרוק, איז מען עובר אויפ'ן לאוין פון:

❖ 'לא תשא שמע שוא' – לשוה"ר.

❖ 'לפני עור לא תתן מכשול'.

און אויף דעם שטייט אין פסוק 'כרת ה' כל שפתי חלקות', השי"ת זאל פארשניידן אלע שלעכטע ליפן - מיילער.

עלטערן זיך נאכפרעגן:

עלטערן מעגן לכתחילה אנפרעגן אויף א בחור און מיידל, אפילו אויב עס קען ווערן איבערגעגעבן שלעכטע אינפארמאציע.

אבער כדי מען זאל נישט מכשיל זיין יענעם מיט לשון הרע, מוז מען זאגן אז מען פרעגט לתועלת פאר א שידוך.

פרעגן פון א שונא:

מען טאר נישט אנפרעגן ביי א שונא אדער איינער וואס איז יענעם מקנא, אדער וואס יענער האט נישט קיין גוטע געפיל פאר יענעם, און דעמאלסט איז דאס לשוה"ר וויבאלד אז ממילא פארדינט מען גארנישט פון דעם.

❖ און ווען יענער זאגט ליגענט אדער איז אפילו נאר מגזים, איז מען עובר אויך אויף 'מוציא שם רע' (וואס אויף מצש"ר דארף מען קיינמאהל נישט מוחל זיין, רמב"ם).

זאגן א גרויסע חסרון:

אויף א יעדעם ליגט א חוב צו ראטעווען איינער וואס מען רעדט אים צו איינער מיט א גרויסע חסרון, און נישט לאזן יענעם אין טינקל, אלץ די לאו פון 'לא תעמוד על דם רעך'.

א חיסרון וואס איז נאר פאר די עלטערען:

אפילו א חסרון אדער א נישט גוטע זאך וואס איז נאר פאר די דאזיגע עלטערן גערעכענט ווי א חסרון, איז אויב זיי וואלטן קיינמאל נישט מוותר געווען אויף דעם, צום ביישפיל:

- ❖ זיי זוכן דווקא גאהר גוטע מדות פאר זייער קינד.
  - ❖ זיי ווילן דווקא א גרויסע לערנער.
  - ❖ זיי זענען מקפיד צו נעמען דווקא פון א משפחה מיוחסת לצדיקים און גדולי עולם.
- אויף דאס אלע וכדומה טאר מען נישט פארהוילן, אפילו נישט אביסל אנדערש וואס זיי ווילן, וועגן דיני 'אונאה' און מקח טעות'.

קלענערע חסרונות:

דארף מען נישט זאגן נאר אויב מען פרעגט.

אז מען פארלאזט זיך אויף אים:

אבער איינער וואס די עלטערן פארלאזן זיך אינגאנצן אויף אים, אזוי ווי א קרוב (וואס האט אויך די מצוה פון **מבשרך אל תתעלם**) אדער א נאנטע ידיד מיט וואס די עלטערן זענען זיך מתייעץ, דארף ער אלעס פארציילן און טאר גארנישט פארהאלטן, כדי צו נישט עובר זיין אויף 'לפני עור לא תתן מכשול', און אויף די קללה פון 'ארור משגה עור בדרך', און אלץ דיני 'אונאה' און 'מקח טעות'.

נישט זאגן די טעם פון אפזאגן א שידוך:

עלטערן טארן נישט זאגן די טעם פארוואס זיי ווילן נישט די שידוך, אלץ 'לשון הרע' און מזיק לחברו.

❖ אויב זיי האבן נאכנישט אינגאנצן אפגעזאגט די שידוך, מעג דער שדכן אדער ווער עס איז נאנט מיט די זאך יא אנפרעגן די סיבה, ווייל מען קען קלארער ווערן און אראפ נעמען די שלעכטע רושם וואס זיי מיינען.

פארהוילן די עלטער:

יש מתירים צו טוישן אביסל די ריכטיגע עלטער, מיט א יאר צוויי.

א ערנסטע מחלה:

א קראנקהייט וואס איז די דרך העולם צו מקפיד זיין, דארף מען פארציילן, אפילו אויב מען פרעגט נישט אהן, און אויך דער דוקטור איז דאס מחויב צו אנטפלעקען (אדער בכללות).

קלענערע מחלה:

די בחור און מיידל אדער עלטערן דארפן אנטפלעקן אפילו א קלענערע מחלה, כדי עס זאל נישט זיין קיין 'מקח טעות', אפילו אויב מען קען לעבן מיט די פראבלעם (צום ביישפיל, דאס נעמען פילן, אדער א חסרון וואס מאכט שווערער די לעבן).

א מחלה אין משפחה:

דארף נישט ווערן פארציילט, נאר אויב מען פרעגט אהן.

שלעכטע מידות אדער שוואכע יר"ש:

איבער מיט גאהר שלעכטע מדות אדער גאהר שוואך אין יראת שמים, דארף מען מגלה זיין, אפילו אויב מען פרעגט נישט אהן.

אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעוה"ז
והקרן קיימת לעוה"ב – גמילות חסדים
והבאת שלום בין אדם לחברו

נפלא עריכת ספרים - 1347-455-9957 / 72nifla@gmail.com

דיינים מומחים משיבים ועונים על שאלתכם כל ימות השבוע

929-4 SHABAS

9 2 9 - 4 7 4 - 2 2 2 7

קול
הלכות שבת
האטליין

שבת | יום טוב | חול המועד

יצא לאור ע"י הרב יהודה אליקים מאנהייט - מו"צ בק"ק ברוקלין יצ"ו

ההנצחות והערות או לקבל הגיוסות נא להתקשר - 347-312-9276 - haluchuyeshuru@gmail.com